

Flåtbid kan give alvorlig sygdom

En skovflåt er en lille blodsugende mide, som ofte fejlagtigt kaldes en tæge. Tæger er harmløse insekter med seks ben. En flåt har derimod otte ben, er i familie med edderkopper og er langt fra harmløs. Skovflåten kan overføre en bakterie, der kan give Borreliose også kaldet Lymes sygdom.

• Af Charlotte Søllner Hernø
csh@raskmagasinet.dk

Skovflåten, *Ixodes ricinus*, træffes over alt i Danmark, selv om forekomsten er højere på Sjælland, bl.a. på grund af, at der er flere rådyr her end i resten af landet. Råvildt er nemlig skovflåtens vigtigste vært. Højsæsonen for skovflåter er fra juni til september, men miden er aktiv fra det tidlige forår i marts til sent efterår i november. Skovflåten befinder sig ofte i det knæhøje græs. Her sidder den og venter på, at et varmlodigt dyr som fx en mus, kat, hund, hare, rådyr eller et menneske kommer forbi. Skovflåten sætter sig på huden et sted, hvor der er varmt og fugtigt, derfor finder man ofte en skovflåt i lysken, i armhulen e.l. For at undgå, at værtens blod størkner, udskiller skovflåten et stof sammen med spyttet, der forhindrer størkningen.

Man kan ikke se på en skovflåt, om den er sygdomsbærende

Hvis man opdager en skovflåt på sig selv, skal man straks fjerne den, for skovflåten kan overføre en bakterie, en såkaldt spirokæt, der kan medføre Borreliose, Lyme Borreliose eller en af de andre nævnte mere sjældent forekommende sygdomme.

Det er dog kun en mindre del af de danske skovflåter, nemlig mellem 10 og 20 %, der har *Borrelia*-bakterier i sig. Problemet er blot, at man ikke kan se på en skovflåt, om den indebærer en sygdomsrisiko. Den skal altså fjernes og jo hurtigere jo bedre. For når en skovflåt har siddet og suget blod i mere end 24 timer, er der en forøget risiko for, at den overfører *Borrelia*-bakterier til sin vært. Hvis der nogle dage eller op til flere uger efter man er blevet bidt, kommer en rød plet, som gradvist bliver større og større og ofte har et blegt område i midten, kan der være tale om det første symptom på Borreliose, kaldet erythema migrans. Det er et faresignal, som man skal tage alvorligt og man skal derfor opsøge sin praktiserende læge. Hvis lægen mener, at der er tale om Borreliose, vil behandlingen typisk være en 10-dages behandling med penicillin.

TBE eller centraleuropæisk hjernebetændelse

En anden sygdom, der kan overføres via skovflåten, er Tick Borne Encephalitis, TBE, som også kaldes centraleuropæisk hjernebetændelse. Indtil for nylig har der i Danmark kun været en lille risiko for at få TBE-virus gennem bid af skovflåter på Bornholm. Imidlertid blev det i 2009 påvist, at virussen også findes blandt skovflåter i Nordsjælland, og der er mulighed for, at TBE-inficerede skovflåter også har spredt sig til resten af landet.

Symptomer på TBE er karakteriseret ved et to-faset forløb, der starter med et influenzalignende forløb over et par dage. Omkring en tredjedel af de smittede udvikler herefter tegn på hjernebetændelse med hovedpine, feber og lammelser efter et symptomfrit interval på mellem få dage til få ugers varighed. Nogle får efterfølgende varige mentale eller neurologiske skader. Interessant nok så angiver Statens Seruminstitut, at man i blodprøver fra bornholmske skovarbejdere har påvist tilstedeværelse af antistoffer mod TBE-virus hos 20 %, hvilket viser, at de har været smittede, men mange af dem har ingen erindring om, at de har været syge.

TBE-virus kan påvises på baggrund af en blodprøve og en prøve fra rygmarvsvæsken, men TBE kan ikke ligesom Borreliose behandles med penicillin eller med nogen andre midler. Til gengæld kan TBE forebygges med vaccination, hvilket tilrådes, hvis man fx arbejder med skovbrug eller skal opholde sig gennem længere tid i et land med høj forekomst.

Bliver dyrene ikke syge?

Jo, det gør de, for det er ikke kun mennesker, der kan blive syge af bl.a. Borreliose. Såvel hunde som katte kan også blive smittede med zoonosen, men fx hunde udvikler som oftest ikke helt så alvorlige symptomer som mennesker. De mest almindelige symptomer er hudrødme, hævelser i ben eller hoved, feber, nedsat appetit og ledbetændelse. Symptomer kan dog opstå år efter smitten. Sygdommen behandles ligesom hos mennesker med bredspektret penicillin. Skovflåtens almindelige værtsdyr så som rådyr, mus og fugle menes ikke at udvikle sygdommen i nævneværdig grad.

